

Olsztyn, 25 października 2022 r.

PS-VII.431.1.2.2022

**Pan
Jarosław Kuczyński
Wójt Gminy Wieliczki
ul. Lipowa 53
19-404 Wieliczki**

Stosownie do art. 47 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 poz. 224), zwanej dalej: „ustawą o kontroli w administracji rządowej”, przekazuję Panu Wójtowi treść wystąpienia pokontrolnego.

Wystąpienie pokontrolne

Kontrolę przeprowadzono w Urzędzie Gminy w Wieliczkach, ul. Lipowa 53, 19-404 Wieliczki, NIP: 847-161-21-55, REGON: 790671337, w siedzibie jednostki kontrolowanej oraz na grobach i cmentarzach wojennych, położonych na terenie gminy.

W okresie objętym kontrolą oraz w okresie prowadzenia kontroli stanowiska kierownicze pełnili:

- **Jarosław Wiesław Kuczyński** – Wójt Gminy Wieliczki, wybrany w wyniku wyborów bezpośrednich w dniu 21 października 2018 r., urząd objął w dniu 19 listopada 2018 r.,
- **Ewelina Kłopotowska:**
  - Zastępca Wójta Wieliczki – powołana z dniem 1 kwietnia 2021 r.,
  - Kierownik Referatu Gospodarczego – powierzenie stanowiska z dniem 1 lutego 2015 r. Zgodnie z wewnętrzną strukturą organizacyjną określoną w załączniku do regulaminu organizacyjnego (po zmianach), funkcję kierownika Referatu Gospodarczego pełni Sekretarz Gminy,
  - Sekretarz Gminy – powierzenie stanowiska z dniem 1 kwietnia 2021 r.,
- **Iwona Pluszczyńska** – Skarbnik Gminy Wieliczki, powołanie na stanowisko z dniem 27 sierpnia 2020 r.

[Dowód: akta kontroli str. 1]

Kontrolę przeprowadził zespół pracowników Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, samodzielne stanowisko pracy do spraw mniejszości narodowych i etnicznych, organizacji pozarządowych oraz kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w składzie:

- Emilia Orzoł – starszy inspektor wojewódzki, legitymacja służbowa nr 16/2019 wydana przez Dyrektora Generalnego Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, pełniąca funkcję przewodniczącego zespołu kontrolnego, na podstawie wydanego przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego pisemnego, imiennego upoważnienia do kontroli nr FK-IV.0030.606.2022 z dnia 11 sierpnia 2022 r.,

- Jan Kosiorek – starszy inspektor wojewódzki, legitymacja służbowa nr 31/2022 wydana przez Dyrektora Generalnego Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, członek zespołu kontrolnego, na podstawie wydanego przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego pisemnego, imiennego upoważnienia do kontroli nr FK-IV.0030.605.2022 z dnia 11 sierpnia 2022 r.

[Dowód: akta kontroli str. 2-3]

Termin kontroli: od 13 września 2022 r. do 14 września 2022 r.

Kontrola została odnotowana w książce kontroli jednostki kontrolowanej pod pozycją nr 2 (2022).

Przedmiot i zakres kontroli:

- przedmiot kontroli: ocena realizacji powierzonego Gminie Wieliczki zadania z zakresu administracji rządowej, dotyczącego obowiązku utrzymania grobów i cmentarzy wojennych,
- okres objęty kontrolą: od 1 stycznia 2022 r. do dnia 13 września 2022 r.

Informacji i wyjaśnień kontrolującym udzielał:

- referent ds. zamówień publicznych, rolnictwa, ochrony zwierząt, ochrony środowiska w Referacie Gospodarczym w Urzędzie Gminy Wieliczki - pracownik realizujący bezpośrednio kontrolowane zadanie.

Kontrolę przeprowadzono na podstawie art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224), art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2022 r. poz. 135 z późn. zm.), oraz w związku z § 8 Porozumienia Nr PS-VII.5230.1.67.2022 zawartego w dniu 7 czerwca 2022 r. pomiędzy Wojewodą Warmińsko-Mazurskim a Gminą Wieliczki w sprawie powierzenia Gminie prowadzenia zadania z zakresu administracji rządowej, dotyczącego obowiązku utrzymania grobów i cmentarzy wojennych (Dz. Urz. woj. warm.-maz. poz. 3618 z 19 sierpnia 2022 r.).

Zadanie będące przedmiotem kontroli jednostka przyjęła na mocy Uchwały Nr VII/44/99 Rady Gminy w Wieliczkach z dnia 22 czerwca 1999 roku w sprawie przejęcia zadań z zakresu administracji rządowej. Na mocy uchwały Wójt Gminy w dniu 7 czerwca 2022 r. zawarł z Wojewodą Warmińsko-Mazurskim Porozumienie Nr PS-VII.5230.1.67.2022.

Na podstawie ustaleń kontroli działalność Urzędu Gminy w Wieliczkach ocenia się pozytywnie.

Pozytywnie oceniono:

- 1) dokumentację organizacyjną,
- 2) prowadzenie dokumentacji z aktami spraw bieżących (merytoryczną),
- 3) prowadzenie ewidencji grobów i cmentarzy wojennych,
- 4) wykorzystanie dotacji zgodnie z przeznaczeniem określonym w Porozumieniu,
- 5) prowadzenie wyodrębnionej ewidencji księgowej środków z dotacji,
- 6) opisanie dokumentów księgowych potwierdzających poniesione wydatki,
- 7) sprawozdanie z realizacji kontrolowanego zadania,
- 8) prowadzenie nadzoru nad stanem grobów i cmentarzy wojennych,
- 9) prowadzenie prac o charakterze porządkowo-konserwacyjnym,
- 10) realizację zaleceń pokontrolnych.

1. Dokumentacja organizacyjna

W okresie objętym kontrolą, zadanie wynikające z przedmiotu kontroli zostało przypisane do kompetencji Referatu Gospodarczego. Wskazuje na to zapis § 14 pkt 17 Regulaminu Organizacyjnego (ze zmianami), nadanego Zarządzeniem Nr 23/2015 Wójta Gminy Wieliczki z dnia 2 kwietnia 2015 r. Zadanie ujęto w brzmieniu: „wykonywanie zadań związanych z opieką nad grobami i cmentarzami wojennymi”.

Referat Gospodarczy podlega bezpośrednio Zastępcy Wójta, który pełni jednocześnie funkcję kierownika tego Referatu.

Obowiązki wynikające z powierzonego gminie zadania przydzielono referentowi ds. zamówień publicznych, rolnictwa, ochrony zwierząt, ochrony środowiska w Referacie Gospodarczym. Zadanie zostało wyszczególnione w części I „Zakres obowiązków” pracownika, zadania w zakresie pozostałych spraw - pkt 10, w brzmieniu jak w regulaminie organizacyjnym.

[Dowód: akta kontroli str. 1, 4-6]

2. 1. Prowadzona dokumentacja z aktami spraw bieżących (merytoryczna)

Na stanowisku pracy jest prowadzonateczka, którą oznaczono symbolem i hasłem z jednolitego rzeczowego wykazu akt: 7045 „Utrzymanie miejsc grzebalnych” kat. „B 5”. W założonej teczce zgromadzono akta spraw bieżących związanych z utrzymaniem grobów i cmentarzy wojennych.

2. 2. Prowadzona ewidencja grobów i cmentarzy wojennych

Zbiór kart cmentarzy wojennych, w tym karty, które założono w latach 80. XX w. oraz w 2020 r. według nowego wzoru, w związku z projektem Narodowego Instytutu Dziedzictwa pn. „Digitalizacja i udostępnienie cyfrowych dóbr kultury – zabytków oraz grobów i cmentarzy wojennych”, zgromadzony jest w podteczce: 7041.25.2015 „Karty cmentarzy z czasów I wojny światowej”, wyodrębnionej w ramach teczki macierzystej 7041 „Ewidencja cmentarzy na terenie jednostki samorządu” z kat. arch. akt „A”.

Skontrolowane karty zostały sporządzone dla wszystkich grobów i cmentarzy wojennych, które zachowały się i znana jest ich lokalizacja. Według ewidencji grobów i cmentarzy wojennych, na terenie gminy Wieliczki występuje 6 obiektów cmentarnictwa wojennego, wszystkie z czasów I wojny światowej.

Karty o cmentarzach wojennych zawierają, w zależności od posiadanej wiedzy, m.in. takie informacje: nazwa gminy, powiatu, miejscowości, dawna nazwa miejscowości, położenie i opis lokalizacji obiektu, właściciel (zarządca) terenu, rodzaj obiektu, powierzchnia obiektu, numer i data wpisu do rejestru zabytków, okres historyczny, informacja o pochowanych, status (narodowość) pochowanych, opis i stan zachowania obiektu, informacje dotyczące aktów wandalizmu, kradzieży, uszkodzeń, bibliografia (źródło danych).

Karty są aktualne i kompletne, obejmują dokumentację zdjęciową, mapy geodezyjne ze wskazaniem działki, na której położony jest dany obiekt, a ponadto współrzędne geograficzne, ułatwiające ich lokalizację.

3. Obowiązek sprawozdawczy

Sprawozdanie merytoryczno-finansowe z realizacji zadania, zgodnie z Porozumieniem Nr PS-VII.5230.1.67.2022 z dnia 7 czerwca 2022 r., następuje w dwóch terminach: do dnia 15 września 2022 r. (za okres od dnia rozpoczęcia zadania do 31 sierpnia 2022 r.) i do dnia 15 stycznia 2023 r. (za okres od 1 września 2022 r. do 31 grudnia 2022 r.).

Jednostka kontrolowana dopełniła obowiązku i terminu rozliczenia powierzonego zadania za pierwszy okres 2022 r. Sprawozdanie, które zostało złożone 14 września br., po ocenie pod względem formalno-finansowym oraz merytorycznym, zostało zatwierdzone.

4. Decyzje zezwalające na prace remontowo-budowlane i konserwatorskie

Na podstawie rejestru zabytków nieruchomych dla województwa warmińsko-mazurskiego, zamieszczonego na stronie internetowej Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Olsztynie, ustalono, że prawną ochroną konserwatorską objęty są wszystkie cmentarze wojenne występujące w ewidencji grobów i cmentarzy wojennych. Informacja ta została odnotowana w poszczególnych kartach ewidencyjnych obiektów, w rubryce 12 „Numer i data wpisu do rejestru zabytków lub inna forma ochrony”.

Z akt prowadzonych spraw wynika, że 2022 r. gmina nie realizowała prac remontowo-renowacyjnych na obiektach wymagających pozwolenia Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz zezwolenia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego, w trybie art. 5 ustawy o grobach i cmentarzach wojennych.

5. Postępowanie z dotacją

Plan dotacji gminy został zwiększony o określoną w Porozumieniu kwotę w wysokości 2 500 zł, decyzją Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Nr FK 121/2022 z 30 czerwca 2022 r. Środki te zostały wprowadzone do planu finansowego gminy Zarządzeniem Nr 55/2022 Wójta Gminy Wieliczki z dnia 30 czerwca 2022 r. w sprawie zmian w budżecie Gminy Wieliczki na 2022 r. (zał. nr 1 i 2) i tego dnia zaksięgowane na rachunku bankowym jednostki.

Zgodnie z § 3 ust. 1 Porozumienia, gmina zobowiązuje się do prowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej środków finansowych otrzymanych z dotacji na realizację zadania oraz wydatków dokonywanych z tych środków. Na podstawie udostępnionych w trakcie kontroli dowodów księgowych można stwierdzić, że gmina prowadziła wyodrębnioną ewidencję księgową środków pochodzących z dotacji. Środki te ewidencjonowane są na koncie: 901-CW 710-71035-2020D-002001X, natomiast do rozrachunków tych środków wykorzystywane jest konto: 130-01-CW 710-71035-4210W-901001W - zakup materiałów i wyposażenia. Do dnia kontroli z dotacji wydatkowano kwotę 885,58 zł, z tego największe koszty poniesiono na zakup paliwa do wykaszarek i samochodu służbowego, tj. 54% ogółu wydatków. Do dalszego wykorzystania pozostała kwota 1 614,42 zł.

Na podstawie przedłożonych dokumentów księgowych ustalono, że zostały one opisane stosownie do § 7 ust. 1 Porozumienia, tj. w opisie zawierały zapis o kwocie sfinansowania/dofinansowania ze środków z dotacji, na podstawie Porozumienia z Wojewodą, akceptację pod względem merytorycznym oraz pod względem formalnym i rachunkowym. Faktury zostały zatwierdzone do wypłaty oraz opłacone w terminie.

Gmina Wieliczki na realizację przejętego od Wojewody zadania nie zaplanowała środków własnych.

[Dowód: akta kontroli str. 7-9]

6. Opieka sprawowana przez gminę

Zgodnie z pisemnymi wyjaśnieniami, w 2022 r. pracami określonymi w przedmiotowym Porozumieniu zawartym z Wojewodą objęto wszystkie cmentarze wojenne na terenie gminy Wieliczki. Prace związane z opieką nad cmentarzami wykonywane są, w miarę potrzeb, przez pracowników fizycznych zatrudnionych w Referacie Gospodarczym UG w Wieliczkach.

Stan utrzymania obiektów cmentarnictwa wojennego monitoruje odpowiedzialny pracownik UG w Wieliczkach, który nadzoruje wykonywane prace i uczestniczy w ich odbiorze.

W badanym okresie nie odnotowano aktów wandalizmu, jak też skarg na stan utrzymania obiektów cmentarnictwa wojennego na terenie gminy.

Właścicielem terenu zajętego pod cmentarz wojenny w Nowym Młynie jest Krajowy Ośrodek Wspierania Rolnictwa, a właścicielem terenu cmentarza w Sobolach (Wilkasy) jest Skarb Państwa Lasy Państwowe, w zarządzie Nadleśnictwa Olecko. Zespołowi inspektorów udzielono wyjaśnień, że administratorzy terenu zajętego pod cmentarze wojenne nie utrudniają gminie opieki nad tymi obiektami.

[Dowód: akta kontroli str. 10-12]

7. Oględziny grobów i cmentarzy wojennych

W dniu 14 września 2022 r., w obecności pracownika realizującego kontrolowane zadanie, przeprowadzono oględziny 5 obiektów spośród 6 ujętych w ewidencji grobów i cmentarzy wojennych. Z przeprowadzonych oględzin sporządzono protokół.

Wizytacją nie został objęty cmentarz niemiecko-rosyjski z I wojny światowej w Gutach, z uwagi na brak możliwości dojazdu. Stan faktyczny tego obiektu obrazują fotografie wykonane przez pracownika Urzędu Gminy w Wieliczkach, stanowiące załącznik do sprawozdania za I okres 2022 r.

Przeprowadzona lustracja wykazała bardzo dobry stan utrzymania cmentarzy wojennych na terenie Gminy Wieliczki. Regularnie prowadzone prace i należyta dbałość o estetykę tych miejsc, pozwalają zachować ich historyczną wartość. Z uwagi jednak na upływ czasu i niekorzystne warunki pogodowe, wskazana jest ochrona przed całkowitym zatarciem napisów na tablicach wejściowych oraz na poszczególnych nagrobkach, powodowanym m.in. przez porosty mchu. Ze względu jednak na specjalistyczny charakter tych prac, wymagany jest podmiot gwarantujący profesjonalny poziom ich wykonania, zgodnie ze sztuką konserwatorską.

Stwierdzone w trakcie oględzin uwagi i wnioski nie mają wpływu na ogólny odbiór lustrowanych cmentarzy. Obiekty były utrzymane w sposób estetyczny, porządkowane i okresowo oczyszczane.

Gmina, sprawując systematyczny nadzór nad grobami i cmentarzami wojennymi, dokłada dbałości, by stan techniczny poszczególnych elementów nie zagrażał bezpieczeństwu osób przebywających na cmentarzach. Przykładowo, w trakcie oględzin w roku 2015, na cmentarzu żołnierzy niemieckich i rosyjskich z I wojny światowej w Sobolach (Wilkasy) kontrolujący zaobserwowali częściowo spróchniałą belkę dębowego centralnego krzyża oraz zły stan jednej z lip (poprzecznie pęknięty pień,

przechylona). Według obecnie badanego stanu, drewniany krzyż został wymieniony, a lipa usunięta. Dodatkowo, na cmentarzach wojennych wymieniane są elementy ogrodzenia zniszczone przez wywroty drzew bądź spróchniałe.

[Dowód: akta kontroli str. 26-38]

8. Zalecenia pokontrolne

Ostatnią kontrolę realizacji przedmiotowego zadania przeprowadzono w jednostce 14 września 2015 r. W wyniku kontroli, działalność Urzędu Gminy w Wieliczkach oceniono pozytywnie, jednakże sformułowano do wykorzystania następujące uwagi wnioski:

- ✓ podejmowanie systematycznych działań, w miarę posiadanych środków finansowych oraz w uzgodnieniu ze służbami konserwatorskimi, zmierzających do poprawy stanu zachowania grobów i cmentarzy wojennych na terenie gminy Wieliczki,
- ✓ założenie, w celu stworzenia kompleksowej ewidencji o trwałej wartości historycznej i naukowej, teczki oznaczonej symbolem 7041 i hasłem „Ewidencja cmentarzy na terenie jednostki samorządu” (kat. „A”), a w ramach tej teczki macierzystej, wydzielić podteczkę.

W wyniku kontroli ustalono, że wskazane uwagi i wnioski zostały wykonane (pkt.: 2.2 i 7 niniejszego projektu wystąpienia pokontrolnego).

Dodatkowo, zespół kontrolny poinformowano, że Gmina Wieliczki w 2021 r. złożyła wniosek o dofinansowanie zadania realizowanego ze środków pozostających w dyspozycji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu „Groby i cmentarze wojenne w kraju” – edycja 2022. Planowano wykonanie ogrodzeń cmentarzy wojennych położonych na terenie gminy Wieliczki oraz postawienie tablic informacyjnych na temat obiektów. Gmina Wieliczki nie otrzymała środków na planowane przedsięwzięcie.

[Dowód: akta kontroli str. 10-12]

9. Obowiązki informacyjne

Kwota przyznana przedmiotowym Porozumieniem nie przekroczyła 50.000 zł, wobec tego kontrolowana jednostka nie była zobowiązana do wypełnienia obowiązku informacyjnego w zakresie strony internetowej, plakatu informacyjnego bądź tablicy informacyjnej, o którym mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 maja 2021 r. w sprawie określenia działań informacyjnych podejmowanych przez podmioty realizujące zadania finansowe lub dofinansowywane z budżetu państwa lub z państwowych funduszy celowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 953 ze zm.).

Do ustaleń kontroli nie zostały wniesione zastrzeżenia.

Mając na uwadze powyższe oceny i wnioski, wnoszę o wykorzystanie uwag zespołu kontrolnego dotyczących zaplanowania i podjęcia działań, stosownie do posiadanych środków finansowych oraz po uzyskaniu zezwolenia organu konserwatorskiego i Wojewody Warmińsko-Mazurskiego - zgodnie z wymogami określonymi w art. 5 ustawy o grobach i cmentarzach wojennych, w zakresie oczyszczenia nagrobków i innych elementów cmentarzy i grobów wojennych z mchu i porostów oraz uczytelnienia napisów.

Proszę Pana Wójta o poinformowanie Wojewody Warmińsko-Mazurskiego w terminie 21 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia, o sposobie wykorzystania uwag i wniosków, a także o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia działań.

Jednocześnie informuję, że stosownie do art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej, od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

**WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI**

Artur Chojecki